

МІСЦЕ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

В статті розглядаються особливості застосування макроекономічних інструментів наведення економічного порядку на підприємстві

Процеси управління в людському суспільстві є найскладнішими, оскільки потребують цілеспрямованого впливу на діяльність людей, об'єднаних у групи, колективи, класи з різноманітними інтересами. Сукупність цих інтересів, як відомо, стосується трьох сфер: економічної, соціальної, політичної. На рівні підприємства пріоритетним є економічне управління, здійснення якого вимагає використання певного способу прийняття рішень і, що не менш важливо, – підкріплення процесу їх виконання адекватними засобами координації. Адже тільки – в ідеальному варіанті уявляється ситуація, коли варто лише довести до виконавців управлінське рішення, і воно буде виконане згідно з волею суб'єкта управління. Насправді ж не обійтися без так званих параметрів порядку, які визначають поведінку виконавців.

Теоретичні засади економічного (або господарського) порядку були розроблені ще в 30–40-ті роки ХХ ст. ученими, яких відносять до Фрайбурської школи: Вальтером Ойкеном і Францем Бемом. Під господарським або ж економічним порядком вони розуміли поєднання різних параметрів (форм), які встановлюють рамкові умови господарювання. Сучасне уявлення про сутність економічного порядку створюється через загальне визначення: «Порядок – це спосіб і механізм поєднання елементів і підсистем у цілісну систему й чітка послідовність дій у процесі руху до

мети». Зауважимо, що перше визначення наближає поняття порядку до розуміння параметра (ознаки) систем, а друге – критерію оцінки її стану. Не заглиблюючись у семантичні особливості термінології, підкреслимо, що в першому випадку точніше було б вживати термін «упорядкованість». Однак у спеціальній літературі обидва поняття вживаються переважно як синоніми. Чинний господарський (економічний) порядок у національній економіці передусім відображає те, якою мірою держава своєю економічною політикою регулює розвиток економіки країни. Держава встановлює й охороняє загальні правила функціонування ринку, використовуючи такі форми втручання, як законодавство (зокрема антимонопольне), державні замовлення, ліцензування експорту й імпорту, кредитні ставки, різні форми стимулювання й контролю раціонального використання природних ресурсів та ін. На державу покладено й завдання заповнення позаринкових зон господарювання, а саме: екологічна безпека, соціально-економічні права людини (зокрема захист прав споживачів), перерозподіл доходів, ліквідація структурних і регіональних диспропорцій, розвиток ефективних міжнародних економічних відносин. Виконуючи ці функції, держава регулює економічні процеси на макрорівні, не втручаючись і не обмежуючи дію механізмів саморегулювання на рівні підприємств.

Реалізація економічної політики держави відбувається за допомогою відповідних інструментів управління або, як їх ще називають важелів управління. У широкому сенсі під інструментами управління розуміють засоби й способи підтримки, зміцнення, забезпечення управління, практичної реалізації управлінських рішень. На макроекономічному рівні інструментами управління є законодавчі та інші нормативно-правові акти, що приймаються законодавчими, виконавчими й судовими органами влади.

Залежно від різновиду економічної політики та чинного економічного порядку в економіці рамкові умови господарювання визначаються і для кожного з підприємств. Це стосується як бізнес-відносин із зовнішнім середовищем, так і внутрішніх бізнес-процесів. При цьому параметри

економічного порядку виступають як ключові змінні, до яких підлаштовуються всі інші компоненти економіки підприємства. На кожному з ієрархічних рівнів управління формуються цілі, ключові компетенції, відбувається орієнтація колективів та окремих працівників на кінцеві цілі організації, гармонізуються інтереси всіх учасників.